

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

О.Жандосовтың шығармашылығы

ЖАРИЯЛАНДЫ
10.03.2024СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/151246/>

О.Жандосовтың шығармашылығы

Ораз Жандосов-мемлекет қайраткері. Ұлы жүздің Шапырашты руынан. 1918 жылы Верный ерлер гимназиясын бітірген. Қазақстанда кеңестік билік орнағаннан кейін Жетісудың ұлт істері жөніндегі облыс бөлімін басқарды.

Ораз Жандосов ұлттық мәдениет пен тарихқа терең бойлаған газет-журнал беттеріндегі мақалаларымен танымал. Ол көп күш-жігерін қазақ халқының дәстүрлерін зерттеуге және сақтауға арнады, бұл оны өз заманының ең құрметті публицистерінің біріне айналдырды. Жандосов жазған мақалаларындағы басты тақырыптардың бірі қазақ халқының тарихи оқиғалары мен мәдени дәстүрлерін зерделеу және бейнелеу болып табылады. Оның жұмысы көбінесе ұлттық бірегейлік және адамдар мен табиғат арасындағы қарым-қатынасты сақтаудың маңыздылығы туралы сұрақтар қояды.

Ораз Жандосов өз заманында өте сауатты адам болды. Ол орыс және қазақ тілдерін жетік меңгерген азамат. Мұның, әрине, өзіндік себептері бар. Айталық, оның әкесі Қиқым кедейліктің тауқыметін көп тартады, жастайынан орыс байларына жалданып, күнелтеді. Міне, бұл оның орыс тілін үйренуіне түрткі болады. Осы бір оқиға себепші болу керек, кейіннен ол баласы-Оразды Алматы (Верный) қаласындағы орыс гимназиясына оқуға береді. Зерек бала оқу орнын жақсы тәмамдайды. Сондықтан да болу керек оны кезінде достары «ғалым бала» деп атап кеткен. Жандосов шығармашылығындағы басты тақырыптардың бірі патриотизм мен Туған жерге деген сүйіспеншілігі. Ол Қазақстан табиғатының әсемдігі мен ұлылығын дәріптеді, оны таңдануға және қорғауға лайық қайталанбас ғажайып деп сипаттады.

Адами қатынастар Жандосов жазбаларындағы тағы бір маңызды тақырып болды. Ол адамдар арасындағы күрделі қарым-қатынастарды, олардың сезімдері мен эмоцияларын

зерттеді, айналасындағыларға жанашырлық танытудың маңыздылығын көрсетті.

Жандосовтың шығармашылығына оқырмандар мен сыншылардың реакциясы өте жағымды болды. Оның жариялаған мақалалары әрдайым оқырмандардың терең сезімдері мен эмоцияларын тудырды, ал сыншылар жазушының жоғары шеберлігі мен ойының тереңдігін атап өтті. Бүгінгі таңда Жандосовтың жазбалары мектептер мен жоғары оқу орындарында зерттелуде, оның идеялары мен бейнелері оқырмандар мен жазушылардың жаңа буынын шабыттандырады.

Ораз Жандосовтың қандай жазу стилін ұнататындығының мысалын оның мақалаларынан көруге болады, онда лаконизм, өрнектің дәлдігі және терең мағынасы басым. Ол экспозицияның айқындылығы мен жарықтығына ұмтылып, декоративтілік пен артық сөздерден аулақ болады. Оның стилі тілдің тазалығы мен сұлулығы, сондай-ақ адамның жаны мен өмірін терең түсінуімен ерекшеленеді. Ораз Жандосовтың жазу стилінің мысалын оның шығармаларынан келесі дәйексөздерден көруге болады:

1. «Біз-Қазақстанның, мәңгілік Дала мен тау шыңдарының балаларымыз, ата-бабаларымыздың табиғаты мен мұрасынан шабыт алып, болашаққа ой жүгіртеміз, өз тарихымызды жүрегімізде сақтаймыз.»
2. «Біздің өлкеміздің табиғаты өмірдің қайнар көзі ғана емес, сонымен қатар өзін және айналадағы әлемді түсінуге көмектесетін даналық мұғалімі.»
3. «Адами қатынастар-бұл қоғамның негізі, олардың үйлесімділігі мен өзара түсіністігі әл-ауқат пен дамуды тудырады.»

Бұл дәйексөздер Жандосов шығармашылығының негізгі тақырыптары мен мотивтерін, оның жарқын бейнелерге, туған жердің өмірі мен маңыздылығы туралы терең ойларға тәуелділігін көрсетеді.

Ораз Жандосовтың шығармашылығы қазіргі ұрпақ үшін өзекті және

маңызды болып қала бермек. Оның жұмысы өмір, махаббат және патриотизм туралы терең ойларға толы, бұл оларды жоғары сөз өнерін бағалайтындар үшін даналық пен шабыттың құнды көзі етеді.

Жансая ӘРЕДЖАН

Ғылыми жетекшісі: фил.ғ.к., доцент Р.С. Жақсылықбаева